

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

OPS M1-2

Lentonäytökset ja lentokilpailut

Päivitys 2024

lakimies Leila Iikkanen

Taitolennosta tapahtumaksi –seminaari 6.3.2024

Määräysmuutoksen tausta ja tavoitteet

- ▶ Sisällöltään vanhentunut määräys vuodelta 1997
  - ▶ Liite oli suomennettu JAR-vaatimuksista, vaati enemmän mukauttamista kansalliseksi määräykseksi → liite päivitetty kauttaaltaan ja siirretty osaksi määräystekstiä.
  - ▶ Määräysosassa oli siteerattu vanhentunutta lainsäädäntöä yleisötilaisuuksien järjestämisestä → siirretty perustelumuiistioon ja päivitetty.
    - ▶ Lentonäytösten järjestämisessä voi tulla huomioon otettavaksi monenlaista lainsäädäntöä: kokoontumislaki, pelastuslaki, VAK-laki, ympäristönsuojelulaki, ...
    - ▶ Ei ole tarkoituksenmukaista luetella näitä määräyksessä, koska luettelo ei välttämättä kuitenkaan olisi tyhjentävä, ja lainsäädäntö muuttuu.
  - ▶ Lentoesityksiä koskevat vaatimukset on päivitetty vastaamaan paremmin Ison-Britannian CAP-määräyksiä, Naton lentonäytösmääräyksiä sekä muiden EU-jäsenvaltioiden vaatimuksia.
    - ▶ Jotta ulkomaisten näytöslentäjien helpompi noudattaa.
- ▶ Lausuntoja saatiin 12 kpl – niiden käsittely on vielä vähän kesken.

Suhde EU-lainsäädäntöön

- ▶ Lentonäytösten ja -kilpailujen *järjestämisestä* ei ole EU-säätelyä, joten kuuluu edelleen kansallisten viranomaisten toimivaltaan.
  - ▶ Näytöksissäkin lentotoiminnan osalta noudatetaan yleisellä tasolla EU:n lentotoiminta-asetusta 965/2012.
  - ▶ Jos muu kuin vaativa moottorikäyttöinen lentokone taikka helikopteri ja palkkiot rajoittuvat kustannusten korvaamiseen → Part-NCO. Muutoin Part-SPO.
- ▶ Kansallinen lainsäädäntöpohja on ilmailulain 72 § sekä 62 §:ssä olevat määritelmät.
- ▶ EASA on julkaissut oppaan: EGAST Leaflet GA 11 Flying Displays for Pilots
  - ▶ <https://www.easa.europa.eu/en/document-library/general-publications/egast-leaflet-ga-11-flying-displays-pilots>

Määräykseen tehtävät keskeiset muutokset

Näytöslentäjän hyväksymistodistus (PDA)

- ▶ Voimassaoloaika jatkossa 3 vuotta (nyt 2 v).
- ▶ Voimassaolon jatko perustuu osaksi viimeaikaiseen lentonäytöskokemukseen ja harjoitteluun:
  - ▶ oltava edellisten 12 kk aikana esiintynyt näytöksessä vähintään kerran; ja
  - ▶ lentopäiväkirjamerkintöjen mukaan harjoitellut vastaavaa liikesarjaa vähintään 10 kertaa.
- ▶ Vähintään joka toinen jatko tehdään kuitenkin osoittamalla taidot Traficomien arvioijalle.
  - ▶ Alin mahdollinen minimilentokorkeus taitolentoa varten PDA:ssa on 200 ft.
  - ▶ Minimikorkeutta voidaan alentaa ja taitoluokkaa nostaa portaittain kokemuksen karttuessa.
  - ▶ Taitoluokkia on yhtenäistetty Brittien CAP-vaatimukseen.

Lentokilpailut

- ▶ Selkeytetty, mitkä vaatimukset koskevat lentokilpailuja
  - ▶ Jos on kyseessä yleisötilaisuus, on noudatettava kaikkia määräyksen vaatimuksia, paitsi näytöslentäjien vaatimukset.
  - ▶ Muissa kilpailuissa on noudatettava kohtia: *riskiarvio*, suullinen tiedotustilaisuus, asiakirjat, *tilapäiset ilmatilajärjestelyt*, jälkiraportointi, käytettävän alueen valinta, suurin sallittu nopeus, miehittämättömät ilma-alukset, laskuvarjohypyty.
  - ▶ Jos ei lentokilpailu vaadi lupaa IL 72 § mukaan, on noudatettava vain kursivoituja vaatimuksia.
- ▶ Silloin kun lentokilpailu ei vaadi lupaa, on tehtävä ilmoitus Traficomille 14 vrk ennen.
  - ▶ Lupa vaaditaan ilmailulain 72 §:n mukaan, kun:
    - 1) tilaisuus järjestetään lentoasemalla;
    - 2) ohjelmaan sisältyy taitolentoa; **tai**
    - 3) mukana on ulkomaalaisia osanottajia.

Pienet lentonäytökset

- ▶ Pienen lentonäytöksen määritelmä:
  - ▶ siihen ei osallistu taitolentoa lentäviä suihkumoottorikoneita
  - ▶ kestää enintään yhden päivän
  - ▶ lentonäytöksessä on enintään 5 ohjelmanumeroa.
- ▶ Vaatimusten lievennykset pienessä näytöksessä:
  - ▶ näytöksen ja tapahtuman johtajana voi toimia sama henkilö
  - ▶ vain suullinen tiedotustilaisuus vaaditaan
  - ▶ tietoliikenteen ohjauskeskusta ei vaadita
  - ▶ vakuutusten, asiakirjojen, PDA:n ja kauko-ohjaajan pätevyyden osalta riittää lentäjän antama vakuutus vaatimusten täyttymisestä.

Tapahtuman riskiarvio

- ▶ Riskiarvio on esitettävä Traficomille näytöslupahakemuksen yhteydessä + tiedoksi lentopaikan pitäjälle. Sisältää mm.:
  - ▶ Tunnistetut uhat, mm. yleisön ja sivullisten turvallisuudelle
  - ▶ Arviot riskeistä; toteutumisen vaikutus ja todennäköisyys
  - ▶ Riskejä pienentävät toimenpiteet + mahd. jäännösriskit
  - ▶ Miten riskien esiintymistä seurataan koko tapahtuman ajan ja niihin reagoidaan; myös ennalta tunnistamattomat (yllättäen esiin tulevat) riskit
  - ▶ Kuka vastaa riskinhallintatoimenpiteiden seurannasta
  - ▶ Tapahtuman johtajan ja näytöksen johtajan hyväksyntä riskiarviolle ja mahdollisille jäännösriskeille.
- ▶ Muutoksista ilmoitettava Traficomille + tiedoksi lentopaikan pitäjälle.

Jälkiraportointi

- ▶ Näytöksen tai kilpailun johtajan on (yhdessä tapahtuman johtajan kanssa) laadittava tapahtuman jälkeen raportti sen kulusta. Vähintään seuraavat tiedot:
  - ▶ näytöksessä esiintyneet ilma-alukset ja mahdolliset peruutukset
  - ▶ mahdolliset linjanylitykset ja niiden johdosta suoritettavat toimenpiteet sekä kiellot tai rajoitukset (voi kieltää kokonaan lentämisestä tai vaatia ylemmäs tai kauemmas)
  - ▶ mahdolliset tapahtuneet vaara- tai poikkeustilanteet myös muuhun kuin lentotoimintaan liittyen
  - ▶ kehitysehdotukset ja huomioon otavat seikat tuleviin lentonäytöksiin.
- ▶ Tavoitteena parantaa viranomaisen valvontamahdollisuuksia sekä kehittää lentonäytös- ja lentokilpailutoimintaa.

Miehittämätön ilmailu

- ▶ Yli 25 kg painavan miehittämättömän ilma-aluksen tai vapaasti lentävän lennokin käyttö lentonäytöksessä on sallittua vain Traficomien erityisluvalla.
- ▶ Näytöksen johtajan on varmistettava operaattorin rekisteröitymistä ja kauko-ohjaajan pätevyyttä koskevien EU-vaatimusten täyttyminen.
  - ▶ Lisäksi kauko-ohjaajalla oltava riittävä kokemus ao. esityksen turvalliseen suorittamiseen.
- ▶ Miehittämättömän ilma-aluksen on oltava turvallisesti palautettavissa hallintaan vikaantuessa tai ohjausyhteyden katketessa, tai oltava muutoin vikaantuessa turvallinen.
  - ▶ Esim. siimaohjatulta lennokilta ei vaadita turvajärjestelmää, koska liitomatka on tyypillisesti vähäinen ja kevyt lennokka tulee alas merkittävää vaaraa aiheuttamatta.

Muita muutoksia

- ▶ Lentonäytöslupaa on haettava viimeistään **8 viikkoa** ennen tapahtumaa.
  - ▶ Koska tilapäiset ilmatilavaraukset on esitettävä 8 viikkoa ennen toiminnan suunniteltua aloitusta (ASM-toimintakäsikirja).
  - ▶ Lentopaikan pitäjän suostumus tapahtuman järjestämiseen
- ▶ Selkeytetty tapahtuman johtajan ja näytöksen johtajan vastuut ja tehtävät.
  - ▶ Tapahtuman johtaja vastaa tapahtuman yleisestä turvallisuudesta, mm. yleisöturvallisuus.
  - ▶ Näytöksen johtaja vastaa ennen kaikkea lentotoiminnan turvallisuudesta.
- ▶ Pyrotekniikan käyttö näytöksissä
  - ▶ Näytöksen johtajan hyväksynnällä, ennalta suunnitellun ohjelman mukaisesti.
  - ▶ Huomioitava riskiarviossa. Käytön korkeus, sijainti ja tuulen vaikutus, ettei mahdollisia jäämiä putoa yleisöalueelle tai muutoin aiheuta vaaraa. Jäämien sammuminen.

Siirtymämääräys ja muuta jatkuvuutta

- ▶ Aiemman määräyksen mukaiset näytöslentäjän hyväksymistodistukset pysyvät sellaisenaan voimassa niiden voimassaolon päättymispäivään asti.
  - ▶ Sen jälkeen myönnetään uusi todistus uuden määräyksen mukaisesti.
- ▶ Fly-In-tapahtumat eivät jatkossakaan vaadi lentonäytöslupaa.
  - ▶ Tulkitaan, ettei niissä järjestetä lentonäytöksen määritelmän mukaista "ilmailutoimintaa yleisön nähtäväksi".
  - ▶ Kyseessä on aiemmassa määräyksessä tarkoitettu lentosääntöjen ja tavanomaisen ilmailukäytännön mukaisesti järjestettäviä ilmailutapahtuma, vaikka yleisö voikin seurata koneiden saapumista ja lähtöä.

Kiitos

Kysymyksiä? Kehitysehdotuksia?